REINKARNACIJOS IDĖJA

TARP ANKSTYVŲJŲ KRIKŠČIONIŲ

Kiekvieno asmens pabudimas yra kosminis įvykis...

Jozefas, 3 a. žydų istorikas, „Žydų karuose“ ir „Žydų senovėje“ liudija, kad reinkarnacijos idėja jo laikmetyje buvo gana populiari. Jo amžininkas Filonas Aleksandrietis ją (viena ar kita forma) išreiškia daugelyje savo raštų. Naujajame Testamente taip pat yra vietų, kurias galime suvokti tik priėmę sielų persikėlimo prielaidą. Mt 16:13:14 mokiniai sako, kad vieni žmonės laiko Jėzų Jonu Krikštytoju (nužudytu prieš kelis metus), o kiti - Eliju arba Jeremija arba kokiu kitu pranašu. Mt 17:13 Jėzus sako mokiniams, kad Jonas Krikštytojas yra Elijas. O Jn 9:2-4 klausiama, kas nusidėjo, kad jis gimė aklas: aklasis ar jo tėvai. Jėzus atsako, kad nei tas, nei tie - o tik jame apsireiškė Dievo darbai (tai yra pasireiškia pasekmių arba karmos dėsnis. Paulius tai išreiškė: ką sėjame, tą ir pjauname).

Gnostikai (valentiniečiai, ofitai ir ebionitai) savo mokymuose irgi teigė persikūnijimą. Jėzus - galimybė apvalyti sielą nuo ankstesnių kelionių per žemiškąjį gyvenimą ir tada patirtų egoizmo ir prisirišimo prie materialių dalykų „purvo“ (apie gnostikų mokymą istorijos vingiuose daugiau rasite šiame puslapyje).

Bažnyčios tėvų karta (Justinas Kankinys, 100-165; Klemensas Aleksandrietis, 150-220; Origenas, 185-254) mokė apie sielų ankstesnįjį egzistavimą sudarydami prielaidas vienokiam ar kitokiam jų įsikūnijimo aspektui. Pvz., Origenas rašinyje „Prieš Celsą“ (1,32) klausia: „Ar nėra priimtina, kad sielos galėtų įsikurti kūnuose -- priklausomai nuo jų nuopelnų ir ankstyvesniųjų poelgių“. O savo „De principiis“ jis sako, kad „siela neturi anei pradžios, anei pabaigos“. Šv. Jeronimas (340-420), lotyniškosios „Vulgata“ vertėjas (žr. Vulgatos vertimas), savo „laiške Demetrijai“ (Romos globėjai) rašė, kad kai kurios krikščionių sektos laikosi reinkarnacijos (kaip slapto mokymo) idėjos.

Sinesijus*) (370-480), Ptolomijos vyskupas, išlikusioje maldoje meldžia: „O Tėve, leisk mano sielai susilieti su šviesa, ir neleisk [daugiau] grįžti į žemės iliuzijas“. Kituose savo himnuose jis irgi ragina išvalyti sielą idant jai daugiau nereiktų atgimti žemėje. Traktate apie sapnus jis rašo: „Priimtina, kad per laiką ir veiklą bei persikeldama į kitus gyvenimus siela gali išsilaisvinti iš tamsos buveinės“. Tai primena ir „Apreiškimo Jonui" (3:12) žodžius: „...jis nebeišeis laukan“.

Laikas pažiūrėti, kas nutiko, kai Konstantinas paskelbė krikščionybę valstybine religija. Bažnyčia pamiršo nuostatą, kad nesikišama į politiką ir paneigė žodžius: kas ciezoriaus - ciezoriui. Daugelis 4 a. sektų provincijose bruzdėjo prieš silpnus imperatorius. 527-ais į sostą atėjęs Justinianas desparatiškai bandė suvienyti braškančią imperiją. Jis ėmėsi veiksmų dviem kryptimis:
1) nukreipė armiją prieš smulkias sritis;
2) stiprino vieningą tikėjimą. Jis pradėjo kompaniją prieš Nestoro krikščionis ir kitas religines mažumas stengdamasis sutrukdyti Chalcedono susirinkimo (451 m.) nutarimų vykdymui. Jis paliepė Mennas, Konstantinopolio patriarchui, provincijoje sušaukti sinodą, kuriame surinkti bažnyčios veikėjus, nusistačiusius prieš tam tikrus mokymus (taip pat ir prieš Origeną) dėl ankstesniojo sielų egzistavimo. Tačiau toks lokalus sinodas nepadarė didelės įtakos.

Po 10 metų Justinianas sušaukė 5-ąjį Konstantinopolio susirinkimą (dabar vadinamą Antruoju Ekuminiu susirinkimu), kuriame dalyvavo 165 vyskupai. Jam vadovavo Konstantinopolio patriarchas Eutychius. Popiežius Vigilius buvo iškviestas į jį, bet atsisakė ir prisiglaudė vienoje iš Konstantinopolio bažnyčių. Susirinkimas priėmė apie 15 anathemų , kurių dauguma buvo nukreipta prieš 3 mokyklas ar "erezijas". Tie dokumentai žinomi pavadinimu "Trys skyriai".

Vėlesnieji popiežiai (tarp jų ir Grigorijus Didysis, 590-604) neminėdavo Origeno koncepcijų.

Tad galime daryti prielaidą, kad reinkarnacijos idėja iš Europos „sąmonės“ ištrinta laikotarpiu tarp provincialaus sinodo 543-iais ir 5-jo susirinkimo 553-iais. Tačiau Origeno įtaka išsilaikė šimtmečiais iki Maksimo iš Tyros (580-662) ir Johano Škoto Eriugenos (810-877). Jos paveikė net ir pranciškonų ordino įkūrėją Šv. Pranciškų iš Asyžiaus (1182-1226) bei Šv. Bonaventurą (1212-274), tapusį kardinolu ir pranciškonų generolu.

Reinkarnacijos idėją palaikė įvairios krikščionių sektos - kaip katarai, albigensiečiai, valdensai ir bogomilus (apie gnosticizmo atgimimą Viduramžiais) bei atskiros asmenybės: vokiečių protestantų mistikas Jakobas Boehmė, Anglijos karaliaus Čarlzo II kapelionas Jozefas Viljamas, Viljamas Lo, Viljamas R. Aldžeris. Henris Moras (1614-1687), anglikonų kunigas ir platonietis savo „Sielos nemirtingume" atsakė išankstinio sielų gyvavimo idėjos kritikams. „Sielos platoniškoje giesmėje" rašoma:
„*Norėčiau apdainuoti ankstesniąją sielų būtį;*
Žmogiškųjų sielų, ir jų pakartotino gyvenimo
Atstatant atmintį viso to,
Kas buvo praeityje nuo mūsų pradžios...“

Vėliau, kreipdamasis į Plotiną, prideda:
„Pasakyk, kas yra mirtingieji ir kokio mes amžiaus.
Dieviškojo prado kibirkštis ar spindulys,
Aptemdyti žemės miglų, ištepti moliu,
Tobulybės lašas iš Amžinybės
Ištiškęs ant žemės ir nusruvęs į šalį...“

APIE KŪNIŠKĄ IR DVASINĮ PRISIKĖLIMĄ

„Dvasinio“ kūno sąvoka („Sėjamas juslinis kūnas, keliasi dvasinis kūnas; jei yra juslinis kūnas, yra ir dvasinis“, 1 Kor 15:44) pasirodo pirmajame Pauliaus laiške korintiečiams, kai aptaria mirusiųjų prisikėlimo klausimą (1 Kor 15:35-49). Tas iš klausimas, atrodo, tikrai suglumino Timotiejų, kurį Paulius paliko Korinte per savo antrąjį apsilankymą.

Skirtingai nuo žemiškųjų kūnų, kuriuos žmonės nešioja per savo gyvenimą, kurie yra gendantys, būsimi kūnai, anot jo, bus dangiški ir negendantys Žemiškąjį kūną

Paulius vadina „psichiniu kūnu“, o dangiškąjį - „dvasiniu“. Taigi jis skiria sielą nuo dvasios ir, norėdamas dar labiau paaiškinti šį klausimą, priduria, kad psichinis kūnas yra tas, kuris yra sukurtas pirmas, o po to formuojasi dvasinis kūnas.

Atrodo, kad ši Pauliaus pastaba sukėlė sumaištį ankstyviesiems krikščionių teologams, kurie kiekvienas savaip bandė išsiaiškinti šį klausimą. Šiame klausime yra išankstinė prielaida, kad kūnas skiriasi nuo materialiojo, tai yra dvasinio kūno, ir tai sieja krikščionių mintis su plačiai paplitusiomis to meto mistinių įsitikinimų doktrinomis, ypač su neoplatoniškąja doktrina, susijusia su dvasinio kūno sąvoka.

Pradinė krikščionių mintis buvo Jėzaus Kristaus kūno prisikėlimo problema. Kaip būtų galima paaiškinti jo prisikėlimo paslaptį, su kokiu kūnu tai įvyko - natūraliu/kūnišku, arba, kaip Paulius mini, kitokiu, dvasiniu? O jei su šiuo - kokia būtų jo sandara? T.y., kuo jis skirtųsi nuo kūniško kūno? Be viso to, kaip būtų galima aiškinti mirusiųjų prisikėlimo Antrojo atėjimo metu klausimą?

Ortodoksiniuose Rytuose įvairios nuomonės apie kūno ir sielos prisikėlimą buvo vyravo gana anksti, iš pradžių atmetant gnostikų idėjas (kurie, iš esmės, buvo anti-kosminiai dualistai ir todėl negalėjo pripažinti prisikėlimo idėjos) kūno), o vėliau ir Origeno bei jo pasekėjų, tikėjusių subtilaus dvasinio kūno prisikėlimu, - šiems įtakos turėjo jų laikmečio platonistinės doktrinos.

Tuo tarpu Klemensui iš Romos[**)] priskiriamame 2-ame pamoksle Korinte (greičiausiai maždaug 1 a. pab.), pirmąkart sutinkame naują, kūniškojo, prisikėlimo sampratą:

Ir ar kas nors iš jūsų neturėtų sakyti, kad pats kūnas nėra teisiamas ar prikeliamas. Nes jūs turėtumėte žinoti, kad viduje buvote išgelbėti, dėl ko viduje atvėrėte akis, jei ne būdami šio kūno viduje. Taigi mes turime saugoti kūną kaip Dievo šventyklą. Nes tokiu pačiu būdu, kaip buvote pašaukti kūne, jūs vėl sugrįšite prie jo. Kristus, Viešpats, išgelbėjęs mus, kuris yra pirmoji dvasia, tapo kūnu ir tokiu būdu mus pašaukė. Tad mes taip pat gausime atlygį.

Bažnyčios apologetų raštuose (2 a. antra pusė) irgi sutinkame kūniško mirusiųjų prisikėlimo doktriną, žr.:

[*)] Sinezijus (apie 373-414) - graikų teologas, neoplatonikas, Ptolomijos (Libijoje) vyskupas (nuo 409 m.), buvo Hipatijos mokiniu (393-397, kartu su broliu).

Grįžęs į tėvynę, 397 m. buvo išrinktas pasiuntiniu pas Konstantinopolio imperatorių Arkadijų dėl prašymo apginti Kirenę nuo klajoklių genčių. Ten prabuvo 3 m. ir užsiėmė literatūrine veikla, parašė ir garsųjį kreipimąsi į imperatorių „Apie valdovo valdžią“ su patarimais kaip turi elgtis valdovas, pareiškiant, kad svarbiausiu jo uždaviniu turi būti kova su korupcija. Išliko jo himnai. Jo neoplatonizmas buvo pagoniško-krikščioniško pobūdžio – artimiausias tam 9 himnas, kuriame išskiriamos dvi monados: viena aukščiau visko ir niekaip neskaidomal kita išskirstoma į tris aspektus, turinčius maža bendrumš su krikščioniška Trejybe, o trečiasis pradas apibūdinamas kaip „kosmoso siela“.
Jis parašė ir „Traktatą apie sapnus“, juos laikydamas nepaprastai svarbiais žmogui, tikėdamas, kad jie gali pakylėti iki aukščiausiųjų sferų, kur žmogus gali suprasti kosmoso paslaptis. Sis siūlė rašyti dienoraštį („nakties knygą“), kruopščiai užrašant sapnus.
**) Klemensas I (*Clemens Romanus*, m. 99 m.) – 4-sis Romos popiežius (pagal Irenėjų ir Tertulianą), popiežiavęs nuo 88 m. Jis laikomas pirmuoju Bažnyčios apaštališkuoju tėvu. „Hermos piemuo“ mini Klemensą, kurio pareiga bendrauti su kitom bažnyčiomis. 9 a. tradicija teigia, kad jis buvo nukankintas Chersonese (Kryme) už žmonių krikštijimą upelyje. Kiti šaltiniai teigia kitas jo mirties vietas ir priežastis. Jis yra ankstyvųjų krikščioniškų romanų herojus, kurių išliko dvi versijos ir kurie vadinamų Klemenso literatūra.
Jis geriausiai žinomas dėl jo pirmojo laiško korintiečiams (neįtraukto į NT), parašytame dėl nesutarimų dėl valdžios Korinto bendruomenėje. Antrojo jam priskiriamo laiško (greičiau, pamokslo) korintiečiams autorystė nepatvirtinta. Jame rašoma apie krikščionišką charakterį ir atgailą. Jo mokymo švarumas leido jį iki 4 a. naudoti skaitymams Bažnyčioje – jo ištrauka išliko Aleksandrijos Biblijos kodekse.

.....

*Šaltinis: www.vartiklis.lt